

Kruipwilg (*Salix repens*)

De Kruipwilg is een lid van de Wilgenfamilie (Salicaceae). Een familie met drie geslachten, waarvan het geslacht Wilg (*Salix*) met 500 soorten het leeuwendeel vormt. Met uitzondering van Australië komen in alle werelddelen wilgen voor. De meeste soorten vinden we echter in het gematigde deel van het noordelijk halfrond. Kruipwilg heeft zijn verspreidingsgebied in Eurazië liggen. Verspreid komt deze wilg in heel ons land voor, het meest in de duinen.

Met kruipende stam

334 Kruipwilg is een dwergstruik of een lage heester met een over de grond kruipende stam. De vorm van de bladeren varieert van rond tot lancetvormig. Evenals bij de andere soorten van de familie zijn de bloemen eenslachtig. Ze komen op verschillende planten voor en zijn dus tweehuizig. Aan beide bloemsoorten ontbreekt de kelk en de bloemkroon. De bloemen staan in de oksel van kleine schutbladen schroefvormig aan een centrale as gegroepeerd en vormen samen een katje. De mannelijke bloemen hebben twee lange meeldraden. Ze hebben een heldergele kleur en geven vorm en kleur aan het katje. De vrouwelijke bloemen zijn groen en de katjes daarvan vallen daardoor minder op. Ze hebben een uit twee vruchtbladen gevormde stamper. Op Terschelling vond ik aan een struikje misvormde bloemen die naar tweeslachtigheid neigden. Aan een onvolledig ontwikkelde stamper (het vruchtbeginsel ontbrak) hadden zich bovenaan twee volledige helmknoppen gevormd.

Belangrijke stuifmeelleverancier

Zowel de mannelijke als de vrouwelijke bloemen produceren nectar. Het nectarium ligt op een uitsteeksel onder aan de voorkant van de bloem. De stuifmeelkorrels hebben drie langwerpige aperturen (tricolpaat) en een oppervlak met een netwerkstructuur, waardoor ze bij de analyse van voorjaarshoning goed zijn te onderscheiden van de stuifmeelkorrels van andere planten. De stuifmeelklompjes zijn geel. Het stuifmeel van de Kruipwilg heeft een zeer hoog stikstof- en eiwitgehalte. De plant is daarom ook een van de drie wilgensoorten die op de lijst van hoofddrachtplanten voor Centraal-Europa voor stuifmeel staan. Maar als leverancier van nectar mag de plant er ook zijn. Een analyse van voorjaarshoning van Ko Zoet op Terschelling, verzameld door bijenvolken die op de

rand van het natuurgebied De Koegelwieck staan, gaf een aandeel van 84% stuifmeel van de Kruipwilg aan. Echte wilgenhoning, want daarvoor moet er tenminste 70% stuifmeel van de wilg aanwezig zijn.

Bijenbezoek

Als een plant tweehuizig is, is zij voor de zaadzetting geheel afhankelijk van kruisbestuiving. Voor de bestuiving heeft de Kruipwilg echter niets aan de Honingbij, want die is óf georiënteerd op de mannelijke bloemen óf op de vrouwelijke bloemen. Voor de bestuiving moet de plant het van andere insecten hebben.

Ook ander soorten bijen vliegen op de Kruipwilg. In ons land komen solitaire bijen voor die voor hun voedselvoorziening zelfs uitsluitend op de bloesem van wilgen vliegen. Dat zijn Zwartrosse zandbij (*Andrena clarkella*), de Grijze zandbij (*Andrena vaga*) en de veel in de duinen voorkomende Grote zijdebij (*Colletes cunicularius*). De laatste vertoont veel gelijkenis met de Honingbij.

Vermeerdering

In de natuur vermeerderd de Kruipwilg zich door zaad en vegetatief door wortelopslag. Tijdens de vruchtrijping vormen zich lange haren aan het steeltje dat een zaadknop met de placenta verbindt. Als de zaden rijp zijn, gaat de doosvrucht door de druk van de haren met twee kleppen open. Het steeltje met haren blijft aan de rijpe zaden zitten waardoor ze gemakkelijk door de wind worden meegenomen en verspreid. De vermeerdering door zaad heeft echter geen grote kans van slagen, omdat de zaadhuid erg dun is en de zaden daardoor heel gevoelig zijn voor uitdroging. Bovendien blijven ze maar kort kiemkrachtig en hebben ze veel licht en een vochtige grond nodig om tot ontkieming te komen.

De plant heeft echter wel een sterke neiging zich vegetatief uit te breiden, in het bijzonder op groeiplaatsen waar het zand in beweging is. Tengevolge van deze vermeerdering treffen we vaak grote oppervlakten van hetzelfde plantentype aan. Evenals andere wilgen laat de Kruipwilg zich gemakkelijk door middel van stekken vermeerderen.

Kruipwilg (*Salix repens*)

A twijg met bladeren; B tak met katjes met mannelijke bloemen; C mannelijke bloem; D stuifmeelkorrel (tricolpaat): 1 polair, 2 equatoriaal, 3 korreloppervlak; E tak met katjes met vrouwelijke bloemen; F vrouwelijke bloem; G misvormde bloem; H geopende doosvrucht; I zaad.